

Latvijā radītas mūzikas īpatsvara palielināšana radiostacijās

Darba grupas sēde

2026.gada 18.februārī plkst.15.00, klātienē KM Lielajā zālē un attālināti – MS Teams platformā

Protokols Nr. 1

Dalībnieki: Ina Ločmele, Lāsma Krastiņa-Sidorenko, Gunta Līdaka, Juris Zalāns, Egīls Šēfers, Agnese Cimuška-Rekke, Kristers Pļešakovs, Baiba Liepiņa, Ginta Salmane, Una Stade, Imants Belogrīvs, Liena Edvardsa, Elvijs Grafcovs, Skārleta Dombrovska-Latišenko, Marina Blaške, Inga Saksone, Una Klapkalne, Guna Zučika, Mārcis Auziņš, Žanete Eglīte.

Darba kārtība:

- Aktualitāte;
- Darba grupas mērķis;
- Iepazīšanās aplis;
- Darba grupas formāts;
- Darba grupas norises laika grafiks;
- Hronoloģisks pārskats par mūzikas kvotu jautājuma virzību.

J.Zalāns: biedrības “Kultūras menedžmenta centrs “Lauska” valdes loceklis. Norāda, ka šis jautājums par mūzikas kvotu ieviešanu tika skatīts 2014.gadā un 2018.gadā, kas nesekmīgi beidzās ar Saeimas vēlēšanām. Pauž bažas, ka arī šoreiz varētu atkārtoties iepriekšējais scenārijs.

K.Dagilis: precizē, ka jautājums par šīs darba grupas mērķi ir ticis pārskatīts un tiek plānots grozījumus likumdošanā iesniegt valdībā jau š.g. aprīļa beigās, lai tos paspētu izskatīt vēl šajā Saeimas sasaukumā.

E.Šēfers: Latvijas Mūzikas padomes priekšsēdētājs. Mūzikas padome līdz šim nav bijusi vienprātis par mūzikas kvotu jautājumu. Padomē ir atbalsts latviešu mūzikas īpatsvara palielināšanai radiostacijās, taču ne visi atbalsta mākslīgi uzspiestu regulējumu. Personiski atbalsta šo ideju un norāda, ka ir nepieciešami spēcīgi argumenti, lai Mūzikas padomi pārliecinātu. Norāda, ka toreiz arī Kultūras ministrijas Mediju padome mūzikas kvotas neatbalstīja.

A.Cimuška-Rekke: biedrības “Latvijas Mūzikas attīstības biedrības/Latvijas Mūzikas eksports” valdes priekšsēdētāja. Bijusi viena no mūzikas kvotu jautājuma iniciatorēm. Rosina skatīt mūzikas īpatsvara palielināšanu radiostacijās nevis kā ierobežojošu vai regulējošu mehānismu, bet skatīties plašāk. Tas ir tiešs piensums valsts ekonomikai, drošības un integrācijas jautājums. Esošā situācija Latvijas radio stacijās ir absurda, latviešu valoda ir minoritāte mūsu pašu radio stacijās.

K.Pļešakovs: biedrības “Latvijas Raidorganizāciju asociācija” izpilddirektors. Kvotas kā tādas raidorganizāciju asociācija neatbalsta, uzskata to par iejaukšanos biznesā. Iesaka skatīties kā latviešu mūziku padarīt populārāku un pieprasītāku sabiedriskajos medijos.

B.Liepiņa: biedrības “Latvijas Reklāmas asociācija” valdes priekšsēdētāja, pārstāv arī reklāmdevējus. Var padalīties ar datiem par tendencēm citos tirgos, par auditoriju uzvedību. Kā vārdā ir nepieciešamība palielināt Latvijā radītas mūzikas īpatsvaru radio? Kas ir mērķis?

K.Dagilis: norāda uz Valdības rīcības plānā un Mediju kultūrpolitikas pamatnostādnēs minēto atsauci, kā arī kultūras ministres uzstādījums ir par kultūras un mūzikas nozares, kultūras identitātes stiprināšanu un latviešu valodu kā prioritāti.

B.Liepiņa: taujā vai ir veikti kādi aprēķini kopš 2014.gada?

K.Dagilis: šīs dienas darba grupas noslēgumā darba grupai būtu jānāk klajā ar priekšlikumiem par to, kādi pētījumi, papildudati būtu jāiegūst, lai varētu kvalitatīvi izvērtēt mūzikas kvotu ieviešanas jautājumu.

B.Liepiņa: aicina pārdomāt, kā mērķus sasniegt, lai komercradio tirgus nesagrūtu.

G.Salmane: TV3group Latvija izpilddirektore, kuras atbildībā ir arī divas radio stacijas. Norāda uz papildus slogu uzņēmumiem.

I.Belogrivs: biedrības “Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūra/Latvijas Autoru apvienība” Juridiskās nodaļas vadītājs. Pozīcija ir neitrāla un nav pa šiem gadiem manījies. Iemesls - organizāciju darboties ir pilnvarojusi kā latviešu, tā arī ārvalstu mākslinieki. Noteikti var palīdzēt sniegt datus mūzikas kvotu jautājumā, bet vienlaikus norāda, ka AKKA/LAA datu bāze nesatur tādas jēdzienus kā Latvijas vai latviešu autors. Piemēram, ir pieejami dati pēc atlīdzības vai skanējuma biežuma, kas nevar tikt saprasts kā viens un tas pats. Tas, kurā laikā skanējis ēterā būs noteicošais atlīdzības apmērā.

L.Edvardsa: biedrības “Latvijas Izpildītāju un producentu apvienība” izpilddirektore. LaIPA datu bāzē ir iespējams kategorizēt pēc Latvijā radītas, Latvijā reģistrēti izpildītāji u.c. indikatoriem. Informē par dažādām kampaņām, ko LaIPA organizē, piemēram, aicinot darba vietā vairāk klausīties latviešu mūziku, u.c. Ik gadu LaIPA veido mūzikas patēriņa pētījumu, analizējot, kur patērētājs meklē jaunu mūziku – kopš 2015. gada – dinamiski var redzēt patēriņa paradumus.

K.Dagilis: aicina L.Edvardsu prezentēt šo pētījumu par patērētāju paradumiem arī darba grupai.

E.Grafcovs: mūziķis, ģitārists, grupas “Very Cool People” vadītājs, ģitāras un ansambļa pasniedzējs Jāzepa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskolas džeza un populārās mūzikas nodaļā. Norāda, ka, palielinot iegūto mūziķu peļņu tieši no radiostacijām, būtu iespēja kāpināt konkurētspēju eksportā. Ja mūziķis spēlētu koncertus Latvijā, ir radīts eksportspējīgs produkts – pieprasīts ārvalstīs un, ja latviešu mūziku spēlētu vietējās radiostacijās atskaņotu vairāk, varētu skatīties uz mūziku kā uz biznesu. Un ne tikai latviešu valodā radītu mūziku, bet arī Latvijā radītu instrumentālo mūziku (Rīgas pūtēju orķestris, džeza, u.c.) būtu jāiekļauj mūzikas kvotā.

M.Blaške: Ekonomikas ministrijas (EM) Konkurences, patērētāju tiesību un ilgtspējīgas rūpniecības departamenta direktore. EM ir atbildīgi par iekšējo tirgu un ir veikta jau pirmā analīze kā šis kvotu jautājums iekļaujas brīvajā tirgū Eiropas Savienībā, kā arī attiecībā uz konkurenci. Kopumā šāda iniciatīva nav pretrunā, taču ir jāvēro, lai regulējums ir samērīgs un taisnīgs. Kopumā kā kultūrpolitikas instruments tas ir iespējams.

K.Dagilis: aicina šo veikto analīzi prezentēt darba grupā.

U.Klapkalne: Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes locekle. Pauž SEPLP viedokli, un ir pret jebkāda veida kvotām. Norāda, ka tas ietekmētu sabiedriskā pasūtījuma veidošanas brīvību. Norāda bažas, ka arī politiķi varētu nākt ar iniciatīvu dažādām kvotām radiostacijās. Sabiedriskajā medijā dati tiek mērīti daudz un dažādos griezumos.

K.Dagilis: jautā vai šobrīd latviešu mūzikas īpatsvars tiek noteiktssabiedriskajā medijā?

U.Klapkalne: skaidro, ka šis īpatsvars aptuveni ir ticis iezīmēts Latvijas radio 5, bet kopumā tas būtu divaini, ja kaut kas tiktu strikti noteikts. Šobrīd uzmanība ir LR4 frekvencei un kas ar to notiks turpmāk. Situācija mediju tirgū dinamiski mainās un būtu grūti pateikt uz ko un kāda kvota būtu jāattiecina. Uzska kvotu pieeju par vecmodīgu.

K.Dagilis: taujā par sabiedriskā medija uzdevumu un vai mūzikas redaktoram ir brīva izvēle atskaņot ko vēlas?

U.Klapkalne: skaidro, ka nē. Tas ir licences jautājums, apraides jautājums un sabiedriskā pasūtīja jautājums.

G.Zučika: mūzikas menedžere, sabiedrības ar ierobežotu atbildību “Every Little Thing” dibinātāja. Uzska, ka šajā infrastruktūrā pienesums no kvotām palīdzētu veidot iekšējo infrastruktūru un mūzikas ekosistēmu. Vērš uzmanību uz tiesību īpašniekiem, izdevniecībām, ierakstu kompānijām – to ir nedaudz, jo infrastruktūra nevar funkcionēt, jāļauj tai pelnīt naudu.

M. Auziņš: Pašnodarbināto mūziķu biedrības padomes loceklis. Veikta aptauja biedrībā (100 biedri) un vairākums atbalsta mūzikas kvotu iniciatīvu. Aicina iepazīties ar Spānijas universitātes pētījumu par vietējās mūzikas kvotām. Šajā pētījumā ir aprakstīti dažādi scenāriji kvotu ieviešanā. Piemēram, jāņem vērā, cik procentuāli kvotā būs jaunradīta mūzika un jau esoša mūzika, vai šis potenciāli nākotnē varētu skart arī straumēšanas platformas? Kvotu sadalījums atkarībā no radiostacijas veida, piemēram, džeza radioprogrammām, mazāks, utt, kā arī jāņem vērā ētera laiks, kā arī tas - kas tad ir Latvijā radītās mūzikas kritērijs.

K.Dagilis: aicina iepazīstināt, prezentēt pētījumu darba grupā.

- **Provizoriski darba grupas sesiju plāns**

K.Dagilis: aicina klātesošos līdz 25.februārim iesūtīt savus ieteikumus, apsvērumus un datus e-pastā Inai - ina.locmele@km.gov.lv, lai tos varētu analizēt un pārspriest 3.marta darba grupas sēdē. Savukārt 18.marta sēdē plānots uzrunāt Igaunijas kolēģus, kas varētu dalīties savā pieredzē kvotu ieviešanā.

Darba grupas plāns ir līdz 1.aprīlim vienoties par potenciālajiem risinājumiem mūzikas īpatsvara palielināšanai radiostacijās vai tie būtu grozījumi Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likumā vai kāds alternatīvs risinājums..

E.Šēfers: jautā vai runa ir par visu mūziku vai tikai populāro mūziku?

K.Dagilis: skaidro, ka kvotas paredz visus risinājumu veidus un žanrs nav noteicošais.

L.Edvardsa: stāsta, ka šobrīd Igaunijā pēdējā lasījumā tiek skatīti grozījumi likumdošanā kvotu ieviešanai. Līdz šim igauņiem līdz šim mūzikas kvotas bija noteiktas licencēs.

G.Salmane: cilvēkam ir tiesības izvēlēties, ko viņi vēlas klausīties.

B. Liepiņa: argumentē, ka radiostacijas būvē programmas gadiem un ir stacijas, kur jau ir dažādi latviešu mūzikas formāti. Izteic bažas – radio šobrīd konkurē par auditorijas uzmanību ar jebkuru citu mediju.

Skatoties kopainu – 2008.gadā pirms krīzes Latvijas reklāmas tirgus bija 138 milj eur . Tajā brīdī nebija ārzemju mediju konkurences, nebija straumēšanas platformu. Šodien esam situācijā, kur kopējais reklāmas tirgus ir 204 milj (ieskaitot ārvalstu uzņēmumus), bet Latvijas ir tikai 93 milj. Tātad 111 miljoni katru gadu iziet uz ārzemju medijiem, mūsu reklāmdevēji samaksā ārzemju medijiem. 2024.gadā kopumā radio tirgus Latvijā 14 miljoni, kas nozīmē mazāk naudas nekā tas bija krīzes laikā. Radio bažas ir tādas, ka jau esošajos konkurences apstākļos, ja notiks radikālas izmaiņas, finansējums tirgū samazināsies vēl vairāk.

K.Dagilis: skaidro, ka jau šobrīd ir pieņemti grozījumi valdībā, kas liberalizē reklāmas tirgu un palielina reklāmas ieņēmumus. Ar nupat raksturoto situāciju saskaras arī citas valstis, tā nav tikai Latvijas pieredze.

A.Cimuška-Rekke: aicina atkāpties no uzskata, ka, ieviešot Latvijā radītu mūziku kvotas, Latvijas radio sabruks. No 39 radiostacijām 27 neatskaņo Latvijā radītu mūziku vispār vai atskaņo mazāk par 10% . Mērķis nav ierobežot komercradio, bet gan vērst uzmanību uz to, cik daudzās radioprogrammās latviešu mūzika netiek atskaņota vispār.

G. Salmane: norāda, ka radio ir arī platformas, kur jaunie mūziķi var tikt atskaņoti.

I.Belogrivs: aicina laikus noformulēt kādi dati no AKKA/LAA būtu nepieciešami, lai tos var sagatavot prezentēšanai uz 1.aprīli. Jānoformulē, kas ir domāts ar Latvijā radīta mūzika.

K.Dagilis: vai SEPLP būtu pieejami dati par Latvijas Radio 5, atskaņojot latviešu mūziku, kā tas ir ietekmējis viņu auditoriju?

K.Dagilis: mērķis ir fiskāli neitrāli risinājumi Latvijā radītas mūzikas īpatsvara palielināšanai radiostacijās. Un šiem priekšlikumiem jānāk no darba grupas, no nozares. Arī ministrija uz nākošo sēdi sola sagatavot iespējamus risinājumu piedāvājumus.

A.Cimuška-Rekke: 2028.gadā jau tika izstrādāti grozījumi Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likumam, šāds priekšlikums jau ir izstrādāts un aicina radiostacijas uz dialogu par to.

Klātesošie vienojas par nākošo darba grupas tikšanos 3.martā plkst.15.00 klātienē ar iespēju pieslēgties attālināti.

Sēde tiek slēgta plkst.16.30

Protokolēja I. Ločmele

Darba grupas vadītājs.....K.Dagilis*

*DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKU PARAKSTU